

Мар'яна Кіндрат, студентка 1 курсу ОР «Магістр»

педагогічного факультету

Ірина Гуменюк, кандидат філологічних наук,

доцент кафедри початкової освіти

ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ПРОЄКТНИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У НАУКОВОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ

Постановка проблеми. Проєктне навчання не є абсолютно новою методикою, однак однією з актуальних і часто використовуваних сьогодні, оскільки вона спрямована на розвиток навчальної самостійності молодших школярів. Незважаючи на популярність, проєктне навчання, як правило, використовується тільки для вирішення вузькопредметних завдань, а розвитку самих проєктних умінь належної уваги не приділяють. Отже, актуальність вивчення стану проблеми розвитку проєктних умінь молодших школярів у науковому інформаційному просторі зумовлена потребами сучасного суспільства щодо формування самостійної, активної особистості, а відтак вимогами освітніх нормативно-правових актів. Зокрема, у Державному стандарті метою початкової освіти визначено «всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості» [2].

Аналіз досліджень і публікацій. Теоретична база дослідження сформована на основі праць українських і зарубіжних науковців та методистів-практиків, що стали предметом аналізу, а саме: О. Нікітіна, С. Кітар, К. Чуб, Д. Губарева, Ю. Письменна, І. Сухопара, Ю. Костенко, Ю. Бондар, Н. Захарчук, D. Asbjornsen та інші.

Мета статті – аналіз наукового інформаційного простору щодо тематики й стану вивчення проблеми розвитку проєктних умінь учнів початкових класів.

Виклад основного матеріалу. Науковцями встановлено, що проєктними вміннями молодших школярів є ті вміння, які формуються у процесі проєктної діяльності. Ю. Письменна, наголошуючи на освітньому, розвивальному та виховному потенціалі методу проєктів, підкреслює його переваги для опанування школярами всього спектру способів дослідницької, творчої діяльності, засобами взаємодії у соціумі. Проєктна діяльність сприяє формуванню таких особистісних якостей, як уміння працювати в колективі, нести відповідальність за результати роботи, аналізувати їх [3].

Проєктні вміння відрізняються від дидактичних, оскільки теоретичні знання є засобом для формування проєктних умінь, а не продуктом. Ураховуючи відповідність проєктних умінь етапам проєктної діяльності та їх відмінність від дидактичних умінь, дослідники відносять до переліку проєктних умінь молодших школярів такі:

- 1) визначення проблеми (як дослідницьке вміння здійснювати пошук її вирішення);
- 2) цілепокладання, планування (як рефлексивне вміння осмислювати процес діяльності та його проміжні результати);
- 3) кооперація (як комунікативна здатність працювати в команді, слухати й чути інших);
- 4) рефлексія (як самостійне оцінювання);
- 5) презентація (як уміння представити створений продукт).

К. Чуб наголошує: «Молодші школярі вчать самостійно вирішувати проблеми, приймати та обґрунтовувати рішення, а також діяти після завершення проєкту. Це додає впевненості, адже кожен може продемонструвати свої знання, вміння та досягнення» [5].

Предметом досліджень у працях науковців були також підготовка вчителів початкової школи та вихователів закладів дошкільної освіти до

реалізації проєктного навчання. Зокрема, Ю. Бондар розкриває специфіку принципу наступності у цьому процесі. На думку дослідниці, «вихователь має створити всі необхідні передумови для розгортання проєктної діяльності в дошкільному навчальному закладі, з орієнтуванням на забезпечення її успішної реалізації в початковій школі» [1, с. 217].

Використання методу проєктів у дошкільній ланці освіти дає можливість значно підвищити самостійну активність дітей, розвинути творче мислення, уміння дітей самостійно знаходити інформацію про цікавий об'єкт чи явище, використовувати ці знання для творчості.

Педагогічні умови, які впливають на формування у майбутніх учителів компетентності з організації проєктної діяльності досліджували І. Сухопара та Ю. Костенко. До таких умов науковиці зараховують позитивну мотивацію педагогів до організації проєктної діяльності учнів, забезпечення базових теоретичних знань про види, етапи, психологічні передумови проєктної діяльності, способи впливу, заохочення, підтримки дітей у процесі проєктування, методичну взаємодію у педагогічному колективі з метою удосконалення професійної компетентності [4, с. 274-275].

Існують відмінності між методом проєктів і проєктним навчанням, які необхідно враховувати не тільки на предметному, але й на організаційно-управлінському рівні освітнього процесу. Діяльність школярів в умовах реалізації методу проєктів скеровується педагогом, має наперед визначену чітку структуру, результат досягається до визначеного моменту, має предметно-тематичне спрямування, організовується для практичної роботи, з метою формування інтересу та мотивації учнів, передбачає отримання відповіді на чітко сформульоване запитання, забезпечує отримання предметних знань. А діяльність школярів в умовах проєктного навчання ґрунтується на дослідженні, має відкриту, гнучку структуру, спрямована на вирішення завдання, сприяє залученню школярів до навчання через діяльність, зумовлена необхідністю вирішити проблему, характеризується

міжпредметним характером отриманих знань та умінь, які виходять за межі навчального матеріалу шкільної програми [6].

Висновки. Таким чином, аналіз наукових джерел дав можливість визначити проєктну діяльність як «діяльність, спрямовану на результат». А сутнісну характеристику проєктних умінь молодших школярів трактуємо як дії, що формуються в проєктній діяльності відповідно до її структури, і спрямовані на досягнення конкретного результату.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар Ю. Проблема наступності в професійній підготовці вихователів дошкільних навчальних закладів і вчителів початкової школи до використання проєктної технології. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 59, том 1. С. 215–220.
2. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.04.2023).
3. Письменна Ю. Організація проєктної діяльності молодших школярів. *Збірник матеріалів «STEM – світ інноваційних можливостей. Реалізація програми інноваційного освітнього проєкту «Я – дослідник»*. К. : Видавничий дім «Освіта», 2020. С. 99–104.
4. Сухопара І., Костенко Ю. Педагогічні умови формування компетентності вчителів початкової школи з організації проєктної діяльності. *Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»* : Зб. наук. праць. Переяслав, 2020. Вип. 65. С. 273–276.
5. Чуб К. Особливості використання проєктної технології навчання у початковій школі. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка»*. 2022. № 13(18). С. 509–515.

6. Asbjornsen D. J. The Development of Innovation Skills through Project Based Learning. *International Dialogues on Education: past and present IDE-Online Journal*. URL: <http://www.ide-journal.org> (дата звернення: 01.04.2023).